

Archeologisch onderzoek bij Goois Museum

Op 19 en 20 december van het afgelopen jaar is archeologisch onderzoek gedaan op het bouwterrein achter het Goois Museum. Dat was nodig om dit terrein te verkennen vóór de nieuwbouw van het museum zal gaan beginnen. Het bureau Archeological Research en Consultancy (ARC) heeft dit proefonderzoek uitgevoerd. In eerste instantie leek het terrein weinig spannend, maar uiteindelijk zijn er toch interessante 'oudheden' gevonden.

Proefsleuven & kijkgaten

De archeologen zijn twee dagen bezig geweest met het proefonderzoek. Er is op archeologische terrein in het centrum van Hilversum vrij weinig bekend. De grond achter het Oude Raadhuis was, tegen verwachting in, niet erg verstoord.

Aanvankelijk werd niet het hele terrein blootgelegd. Er is een proefsleuf van 15 bij 5 meter gegraven en een 'kijkgat' van 4 bij 4 meter. In dit zogeheten kijkgat zijn de resten van een waterput gevonden uit waarschijnlijk de zeventiende eeuw. Elders zijn fundamente van een muur gevonden. Men wist dat in de negentiende eeuw op deze grond een school stond, maar over eerdere bebouwing was nog weinig bekend.

De Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) heeft besloten dat niet het hele terrein opengelegd hoeft te worden. Wel moet er minimaal bouwbegeleiding plaatsvinden. Een archeoloog moet hiervoor tijdens het graven aanwezig zijn om waarnemingen te doen en tekeningen te maken. De bouw hoeft hierdoor geen vertraging op te leveren. Momenteel wordt besproken hoe een dergelijke bouwbegeleiding op de beste en meest effectieve manier plaats kan vinden.

Fundament van een achttiende-eeuwse kelder met opmerkelijk dikke (ca 30 cm) muren.

Foto: EJP.

Tijdens de opgraving kwam er een grote hoeveelheid scherven tevoorschijn. Deze scherf van een wandtegel heeft een Egyptisch papyrusmotief en dateert uit de achttiende eeuw. Foto: EJP.

Opnieuw graven

De vondsten in december waren aanleiding om dieper op de zaak in te gaan. In de laatste week van januari werd opnieuw een opgraving uitgevoerd, nu met medewerking van leden van de Archeologische Werkgemeenschap Naerdincklant. Onder leiding van archeoloog Peter de Boer en veldtechnicus Barry Peters van het ARC werd de 'waterput' uit het midden van de 17e eeuw geheel uitgegraven. Het bleek echter niet om een water- maar om een beerput te gaan, daterend van eind 17e eeuw. Een verrassende vondst uit een tijd dat Hilversum nog hoofdzakelijk een agrarisch dorp was, waar de mest (alle mest!) hard nodig was om de arme zandgrond enigszins vruchtbaar te houden en dus meestal op de akkers werd uitgereden. Het is dan ook de eerste keer dat een dergelijke put in Hilversum gevonden werd. Behoorde deze beerput bij het huis van een van de eerste fabrikanten, die deze put als nieuwigheid in het dorp introduceerde? De put leverde in ieder geval emmersvol vondsten op, waaronder veel aardewerk, porcelein, glaswerk, runderbotten en lakzegels. Deze vondsten worden op dit moment in Groningen geanalyseerd en de uitkomst van dit onderzoek kan mogelijk meer vertellen over deze periode van 1650-1700, toen Hilversum veranderde van een agrarisch in een weversdorp.

Fundamenteel onderzoek

Onder de fundamenteen van de negentiende-eeuwse school kwamen de resten van twee kelders tevoorschijn. Ook deze vondsten waren opmerkelijk, omdat tot op de dag van vandaag niet bekend was, wat er op dit terrein gestaan heeft. Beide kelders dateren waarschijnlijk (de definitieve datering moet nog vastgesteld worden) uit de tweede helft van de achttiende eeuw en zijn dus ongeveer honderd jaar jonger dan de beerput. Van de twee kelders is overigens niet veel meer dan een plavuizen vloer en een stuk fundament en muur overgebleven. De rest van de gebouwen zullen zijn gesloopt bij de bouw van de school. Wat de aard van die bouwsels is geweest, is nog volop onderwerp van speculatie. De meest compleet teruggevonden kelder heeft voor zijn oppervlakte (ca 3 bij 5 meter) wel heel erg dikke muren. Hoorde het als utiliteitsgebouwtje (cel? kruithuisje? wapenkamer? Die dikke muren moeten toch ergens voor nodig zijn geweest) bij het oude rechthuis zoals dat na de dorpsbrand van 1766 op de plek van het Goois Museum herbouwd werd? De andere kelder, waarvan nog maar een deel is teruggevonden, is mogelijk nog ouder dan de eerste kelder. In dat geval kan deze tweede kelder – de uitgesleten ingang duidt op langdurig gebruik – als bijgebouwtje bij het Regthuys van vóór de brand van 1766 horen. Maar dit alles blijft speculeren zolang de definitieve dateringen nog niet binnen zijn. Opwindend is het allemaal wel. We houden u op de hoogte.

EJP

Dit is alles wat er van de beerput overbleef: een stapel 17e-eeuwse bakstenen. Foto: EJP.

Een reactie op een foto in ons themanummer “jeugd in Hilversum”

Van Nico Leerkamp uit Hilversum ontvingen wij een reactie op een foto die in het vorige nummer van het *Hilversums Historisch Tijdschrift* stond. Het betrof een foto onderaan bladzijde 179, over de begeleiding van leerlingen door de gemeentelijke Schoolpedagogische en Psychologische Dienst, de SPPD. De heer Leerkamp schreef ons:

Ik kan u meedelen dat ik op deze foto links mijn oom Gerrit – broer van mijn vader – herkende. Het is Gerrit Leerkamp, geboren 19 januari 1906, overleden 18 december 1968. Hij was hoofd van de Prof.dr. G. Heymansschool voor b.l.o. van 1 juni 1946 tot 1968, hoofd van de afdeling spraakonderwijs van de GG en GD te Hilversum, en docent aan de opleidingsschool voor logopedisten in Utrecht. Op 5 februari 1968 is hij ingeschreven in het Gulden Boek van de gemeente Hilversum. De naam van de persoon rechts is mij aange-reikt door de dochter van Gerrit Leerkamp, die ik een kopietje van de foto had toegestuurd. Het is dokter

Menno Kipp, arts bij de GGD te Hilversum, en als medisch medewerker aan de Heymansschool verbonden. Later is hij hoofd van de GGD geworden.

Samen met Leerkamp vormde hij de keurings- en toelatingscommissie. Iedere woensdagochtend trokken de twee zich terug in de hoofdenkamer, het bordje 'belet' werd voor het raam gehangen, en het duo ging de kandidaatjes te lijf.